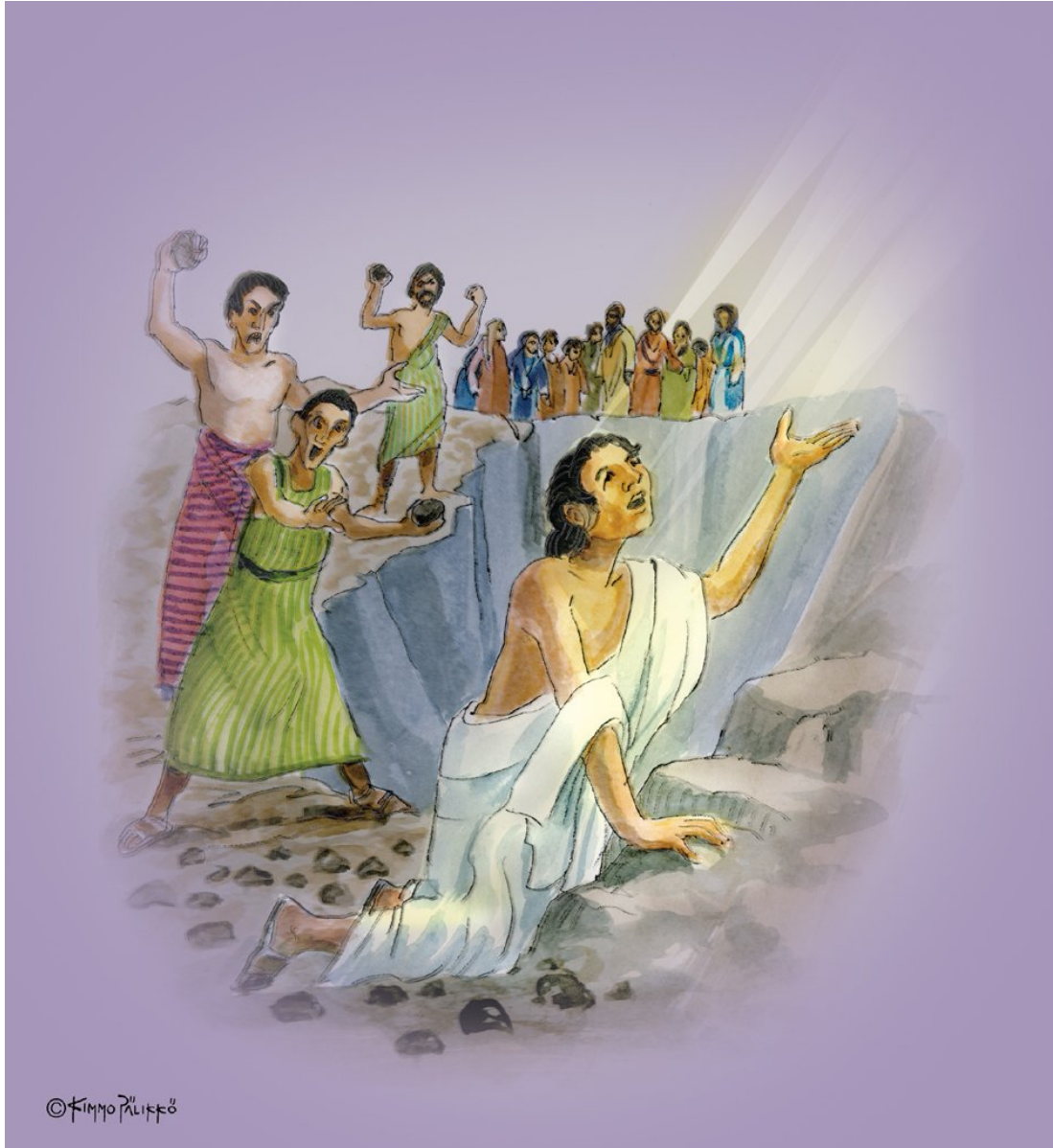

STEFANUS ENSIMMÄINEN MARTTYYRI

1. Kertomuksen taustatietoja

a) Kertomuksen tapahtumapaikka

Olemme vielä Jerusalemissa

b) Ajallinen yhteys muihin kertomuksiin

c) Kertomuksessa esiintyvät henkilöt

Stefanus, seurakunnan diakoniksi valittu mies, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä.

Tänään tapaamme myös Sauluksen, seurakunnan suuren vainoajan, josta kuulemme myöhemmin paljonkin.

d) Vieraat termit

Marttyyri = uskonsa tähden henkensä menettänyt. Stefanus oli ensimmäinen marttyyri. Myöhemmin kaikki muut apostolit kokivat myös marttyyrikuoleman paitsi Johannes, joka kuoli lähes 100-vuotiaana. Osa apostoleista ristiinnaulittiin, osa teloitettiin. Kivittäminen oli tuon ajan juutalaisten tapa mestata. (Roomalaiset ristiinnaulitsivat)

2. Itse kertomus Raamatusta rinnakkaispaikkoineen

Apt. 6:8–15, 7. luku ja 8:1–3.

Stefanus, täynnä armoa ja voimaa, teki suuria ihmeitä ja tunnustekoja kansassa. Niin nousi muutamia niin kutsutusta libertiinien ja kyreneläisten ja aleksandrialaista synagoogasta sekä niiden joukosta, jotka olivat Kilikiasta ja Aasiasta, väittelemään Stefanuksen kanssa, mutta he eivät kyenneet pitämään puoliaan sitä viisautta ja henkeä vastaan, jolla hän puhui.

Stefanus joutuu suuren neuvoston eteen

Silloin he salaa hankkivat miehiä sanomaan: "Me olemme kuulleet hänen puhuvan pilkkasanoja Moosesta ja Jumalaa vastaan." He yllyttivät kansan ja vanhimmat ja kirjanoppineet ja astuivat esiin, raastoivat hänet mukaansa ja veivät neuvoston eteen. He toivat esiin vääriä todistajia, jotka sanoivat: "Tämä mies ei lakkaa puhumasta tätä pyhää paikkaa vastaan ja lakia vastaan; sillä me olemme kuulleet hänen sanovan, että Jeesus, tuo Nasaretilainen, on hajottava maahan tämän paikan ja muuttava ne säädökset, jotka Mooses on meille antanut." Kaikki, jotka neuvostossa istuivat, loivat katseensa häneen, ja hänen kasvonsa olivat heistä niin kuin enkelin kasvot. Niin ylimmäinen pappi sanoi: "Onko niin?"

Stefanuksen vastaus (Lue koko puhe kohdasta 8)

Stefanus piti pitkän puheen (katso kohta 8) Israelin kansan historiasta ja sen tottelemattomuudesta. Aabrahamista, Joosefista, Mooseksesta ja Daavidiin asti Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämeltä ja korvilta, aina te vastustatte Pyhää Henkeä – niin kuin teidän isänne, niin tekin. Ketä profeetoista eivät teidän isänne vainonneet? He tappoivat ne, jotka ennustivat sen Vanhurskaan tulemistä, jonka kavaltaajiksi ja murhaajiksi te nyt olette tulleet, te, jotka enkelien toimen kautta saitte lain, mutta ette sitä pitäneet."

Stefanuksen puheen vaikutus suuren neuvoston jäseniin

Mutta kun he tämän kuulivat, viilsi se heidän sydäntänsä, ja he kiristelivät hänelle hampaitansa. Mutta täynnä Pyhää Henkeä hän loi katseensa taivaaseen päin ja näki Jumalan kirkkauden ja Jeesuksen seisovan Jumalan

oikealla puolella ja sanoi: "Katso, minä näen taivaat auenneina ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikealla puolella." Niin he huusivat suurella äänellä ja tukkivat korvansa ja karkasivat kaikki yhdessä hänen päällensä ja ajoivat hänet ulos kaupungista ja kivittivät. Todistajat riisuivat vaippansa Saulus nimisen nuorukaisen jalkojen juureen.

Stefanuksesta tuli ensimmäinen marttyyri

Niin he kivittivät Stefanuksen, joka rukoili ja sanoi: "Herra Jeesus, ota minun henkeni!" Hän laskeutui polvilleen ja huusi suurella äänellä: "Herra, älä lue heille syyksi tätä syntiä!" Sen sanottuaan hän nukkui pois.

Nyt alkoi suuri vaino apostoleita, seurakuntaa ja seurakuntalaisia kohtaan

Myös Saulus hyväksyi Stefanuksen surmaamisen. Sinä päivänä nousi suuri vaino Jerusalemin seurakuntaa vastaan; ja kaikki hajaantuivat ympäri Juudean ja Samarian paikkakuntia, paitsi apostolit. Muutamat jumalaapelkääväiset miehet hautasivat Stefanuksen ja pitivät hänelle suuret valittajaiset. Mutta Saulus raateli seurakuntaa, kulki talosta taloon ja raastoi ulos miehiä ja naisia ja panetti heidät vankeuteen.

3. Kertomuksen keskeinen opetus

Jeesus oli sanonut:

Matt. 5:10–12.

Autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat ja valehdellen puhuvat teistä kaikkinaista paha. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä samoin he vainosivat profeettoja, jotka olivat ennen teitä.

Luuk. 21:12–17.

Mutta ennen tätä kaikkea he käyvät teihin käsiksi ja vainoavat teitä ja vetävät teidät synagoogiin ja heittävät vankiloihin ja vievät teidät kuningasten ja maaherrain eteen minun nimeni tähden. Näin te joudutte todistamaan. Pankaa siis sydämellenne, ettette edeltäpäin huolehdi, miten te vastaatte puolestanne. Sillä minä annan teille suun ja viisauden, jota vastaan eivät ketkään teidän vastustajanne kykene asettumaan tai väittämään. Omat vanhemmatkin ja veljet ja sukulaiset ja ystävät antavat teidät alttiiksi; ja muutamia teistä tapetaan, ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden.

Joh. 15:20–22

Muistakaa se sana, jonka minä (Jeesus) teille sanoin: 'Ei ole palvelija herraansa suurempi.' Jos he ovat minua vainonneet, niin he teitäkin vainoavat; jos he ovat ottaneet vaarin minun sanastani, niin he ottavat vaarin teidänkin sanastanne. Mutta kaiken tämän he tekevät teille minun nimeni tähden, koska he eivät tunne häntä, joka on minut lähettänyt. Jos minä en olisi tullut ja puhunut heille, ei heillä olisi syntiä; mutta nyt heillä ei ole, millä syntiänsä puolustaisivat.

Tämän kertomuksen yhteydessä olisi hyvä tilaisuus kerrata Vanhan Testamentin kertomuksia Stefanuksen puheen mukaan.

4. Muita vastaavia kertomuksia Raamatussa

Kertomuksessa on samoja elementtejä kuin Jeesuksen kuolemassa – teki vain hyvää, tuomittiin syyttömänä – tapettiin, mutta kuollessaan jaksoi sanoa: "Herra Jeesus, ota minun henkeni!" ja "Herra, älä lue heille syyksi tätä syntiä!"

5. Opeteltava Raamatun lause

Älkääkä pelätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, mutta eivät voi tappaa sielua; vaan ennemmin pelätkää häntä, joka voi sekä sielun että ruumiin hukuttaa helvettiin. Matt. 10:28.

6. Lauluehdotus VK 176 (UVK 176)

Pois pelko Herran kansa ken vois sua peljättää,
kun Herra armollansa sua aina piirittää.
Omaisensa nimet Hällä on aina muistossaan.
Ajalla synkimmällä Hän rientää auttamaan.

Pois ihmisspelko heitä ja pelkää Jumalaa.
Ken käypi Herran teitä, se avun Hältä saa.
Maailman voipi voittoa vain usko Kristukseen.
Suo Herra armon koittaa, tuo rauhan kansalleen.

Nyt nouskoon kristikansa sun äänes Herran luo.
Ja Hälle kiitostansa sanoin ja töin sä tuo.
Hän kotkan siivin kantaa sun maahan autuuden.
Ja vaivan jälkeen antaa Hän rauhan iäisen.

Sävel Tanskassa 1627, sanat Michael Weisse 1544.

21.6.2015

San. Michael Weisse 1544, säv. tanskassa 1627⁽²⁾

Pois pel - ko Her - ran kan - sa, ken vois sua pel - jät - tää.
Kun Her - ra ar - mol - lan - sa sua ai - na pii - rit - tää.

O - main - sa ni - met häl - lä on ai - na muis - tos - saan.

A - jal - la syn - kim - mäl - lä Hän rien - tää aut - ta - maan.

7. Tehtäviä / kysymyksiä

8. Muuta huomioitavaa

Stefanuksen puhe kokonaisuudessaan:

Aabrahamista

"Miehet, veljet ja isät, kuulkaa! Kirkkauden Jumala ilmestyi meidän isällemme Aabrahamille hänen ollessaan Mesopotamiassa, ennen kuin hän oli asettunut asumaan Harraniin, ja sanoi hänelle: 'Lähde maastasi ja suvustasi ja mene siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.' Silloin hän lähti kaldealaisten maasta ja asettui asumaan Harraniin. Kun hänen isänsä oli kuollut, siirsi Jumala hänet tähän maahan, jossa te nyt asutte. Eikä hän antanut hänelle siinä perintöosaa, ei jalan leveyttäkään, vaan lupasi, Aabrahamin vielä lapsetonna ollessa, antaa sen hänelle ja hänen siemenelleen hänen jälkeensä. Jumala puhui näin: 'Hänen jälkeläisensä tulevat olemaan muukalaisina vieraalla maalla, ja siellä ne tekevät heidät orjiksensa ja sortavat heitä neljäsataa vuotta; ja sen kansan, jonka orjiksi he tulevat, minä olen tuomitseva', sanoi Jumala, 'ja sen jälkeen he lähtevät sieltä ja palvelevat minua tässä paikassa.' Hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin Aabrahamille syntyi Iisak, ja hän ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä, ja Iisakille syntyi Jaakob, ja Jaakobille ne kaksitoista kantaisää.

Joosefista Kantaisät kadehtivat Joosefia ja myivät hänet Egyptiin. Mutta Jumala oli hänen kanssansa ja pelasti hänet kaikista hänen ahdistuksistansa. Hän antoi hänelle armon ja viisauden faraon, Egyptin kuninkaan, edessä; ja tämä pani hänet Egyptin ja kaiken huoneensa haltijaksi. Tuli nälänhätä koko Egyptiin ja Kanaaniin ja suuri vaiva, eivätkä meidän isämme saaneet mistään ravintoa. Mutta kun Jaakob kuuli Egyptissä olevan viljaa, lähetti hän meidän isämme sinne ensimmäisen kerran. Toisella kerralla veljet tunsivat Joosefin, ja farao sai

21.6.2015

tietää Joosefin sukuperän. Niin Joosef lähetti kutsumaan luokseen isänsä Jaakobin ja koko sukunsa, seitsemänkymmentä viisi henkeä. Jaakob meni Egyptiin ja kuoli siellä, niin myös kuolivat isämme, ja heidät siirrettiin Sikemiin ja pantiin siihen hautaan, jonka Aabraham oli rahalla ostanut Emmorin lapsilta Sikemissä.

Mooseksesta

Mutta sitä mukaa kuin lähestyi sen lupauksen aika, jonka Jumala oli Aabrahamille antanut, kasvoi kansa ja lisääntyi Egyptissä, kunnes Egyptiä hallitsemaan nousi toinen kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt. Tämä kohteli kavalasti meidän kansaamme ja sortii meidän isiämme ja pakotti heidät panemaan heitteille pienet lapsensa, etteivät ne jäisi eloon. Siihen aikaan syntyi Mooses, ja hän oli Jumalalle otollinen. Häntä elätettiin kolme kuukautta isänsä kodissa. Mutta kun hänet oli pantu heitteille, otti faraon tytär hänet ja kasvatti hänet pojaksensa. Mooses kasvatettiin kaikkeen egyptiläiseen viisauteen, ja hän oli voimallinen sanoissa ja teoissa. Mutta kun hän oli täyttänyt neljäkymmentä vuotta, heräsi hänen sydämessään ajatus mennä katsomaan veljiänsä, israelilaisia. Nähdessään eräälle heistä vääryyttä tehtävän hän puolusti häntä ja kosti pahoinpidellyn puolesta ja löi egyptiläisen kuoliaaksi. Hän luuli veljiensä ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli antava heille pelastuksen; mutta he eivät sitä ymmärtäneet. Seuraavana päivänä hän ilmestyi heidän luoksensa, heidän riidellessään, ja koetti saada heitä sopimaan sanoen: 'Tehän olette veljiä, miehet; miksi teette vääryyttä toisillenne?' Mutta se, joka teki lähimmäisellensä vääryyttä, työnsi hänet pois ja sanoi: 'Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme? Aiotko tappaa minutkin, niin kuin eilen tapoit egyptiläisen?' Tämän puheen tähden Mooses pakeni ja oli muukalaisena Midianin maassa, ja siellä hänelle syntyi kaksi poikaa. Kun neljäkymmentä vuotta oli kulunut, ilmestyi hänelle Siinain vuoren erämaassa enkeli palavan orjantappurapensaassa liekissä. Kun Mooses sen näki, ihmetteli hän tätä näkyä; ja kun hän meni tarkemmin katsomaan, kuului Herran ääni, joka sanoi: 'Minä olen sinun isiesi Jumala, Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin Jumala.' Niin Mooses alkoi vapista eikä tohtinut katsoa sinne. Mutta Herra sanoi hänelle: 'Riisu kengät jalastasi; sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa. Minä olen nähnyt kansani kurjuuden Egyptissä ja kuullut heidän huokauksensa, ja minä olen astunut alas vapauttamaan heidät. Nyt, tule tänne, minä lähetän sinut Egyptiin.' Tämän Mooseksen, jonka he kielsivät sanoen: 'Kuka sinut on asettanut päämieheksi ja tuomariksi?', hänet Jumala lähetti päämieheksi ja lunastajaksi sen enkelin kautta, joka hänelle orjantappurapensaassa oli ilmestynyt.

Erämaavaelluksesta

Hän (Mooses) johdatti heidät sieltä pois, tehden ihmeitä ja tunnustekoja Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja erämaassa neljänäkymmenenä vuotena. Tämä on se Mooses, joka sanoi israelilaisille: 'Profeetan, minun kaltaiseni, Jumala on teille herättävä teidän veljienne joukosta.' Hän on se, joka seurakunnassa, erämaassa, oli enkelin kanssa, joka puhui hänelle Siinain vuorella, ja oli myös isiemme kanssa; ja hän sai eläviä sanoja meille annettaviksi. Mutta häntä meidän isämme eivät tahtoneet totella, vaan työnsivät hänet pois ja kääntyivät sydämessänsä jälleen Egyptiin, sanoen Aaronille: 'Tee meille jumalia, jotka käyvät meidän edellämme, sillä me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, hänelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta.' He tekivät niinä päivinä vasikan ja toivat uhreja epäjumalalleen ja riemuitsivat kättensä töistä. Mutta Jumala kääntyi heistä pois ja hylkäsi heidät palvelemaan taivaan sotajoukkoa, niin kuin on kirjoitettu profeettain kirjassa: 'Toitteko te teurasuhreja ja muita uhreja minulle erämaassa neljänäkymmenenä vuotena, te, Israelin heimo? Ette; vaan te kannoitte Molokin majaa ja Romfa jumalan tähteä, niitä kuvia, jotka te olitte tehneet kumarrettaviksenne. Sen tähden minä siirrän teidät toiselle puolelle Babylonin.' Todistuksen maja oli meidän isillämme erämaassa, niin kuin hän, joka puhui Moosekselle, oli määrännyt sen tehtäväksi, sen kaavan mukaan, minkä Mooses oli nähnyt. Meidän isämme ottivat sen perintönä vastaan ja toivat sen Joosuan johdolla maahan, minkä he valtasivat pakanoilta, jotka Jumala karkotti meidän isiemme tieltä.

Salomosta Näin oli Daavidin päiviin saakka. Hän sai armon Jumalan edessä ja anoi, että hän saisi valmistaa majan Jaakobin Jumalalle. Mutta Salomo hänelle huoneen rakensi. Korkein ei kuitenkaan asu käsillä tehdyissä huoneissa; sillä näin sanoo profeetta: 'Taivas on minun valtaistuimeni ja maa minun jalkojeni astinlauta; minkä kaltaisen huoneen te minulle rakentaisitte, sanoo Herra, tai mikä paikka olisi minun leposijani? Eikö minun käteni ole tätä kaikkea tehnyt?' Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämeltä ja korvilta, aina te vastustatte Pyhää Henkeä – niin kuin teidän isänne, niin tekin. Ketä profeetoista eivät teidän isänne vainonneet? He tappoivat ne, jotka ennustivat sen Vanhurskaan tulemistä, jonka kavaltajiksi ja murhaajiksi te nyt olette tulleet, te, jotka enkelien toimen kautta saitte lain, mutta ette sitä pitäneet."

Tapaninpäivää vietetään Stefanuksen ja yleensä marttyyrien muistopäivänä.

21.6.2015

